

دانشگاه صنعتی شریف

معمای توسعه بالادستی با صدور پروانه بهره‌برداری

جمله خلاصه: بررسی مدل جدید قراردادهای نفتی و نقش آن‌ها در
افزایش سرمایه‌گذاری در میادین نفت و گاز کشور

رویداد انرژی انرژی معمای توسعه بالادستی با صدور پروانه بهره‌برداری محسن ممقانی محمدرضا کثیری شهریور ۱۴۰۲	نوع سند حوزه تخصصی برنامه عنوان نگارنده ناظر کیفی مشاور ارزیاب موعد تحویل تاریخ انتشار مخاطب / کارفرما
مالکیت فکری و حق تألیف	
توضیح حق تألیف و مالکیت فکری	فرد / مؤسسه
----- -----	----- -----

جملات کلیدی

- دستیابی به اهداف توسعه بالادستی، نیازمند تحول اساسی در ساختار سرمایه‌گذاری و الگوی روابط مالی بالادستی است.
- صدور پروانه بهره‌برداری نیازمند حل چالش‌ها و موانع فعلی بوده و به‌تنهایی کافی نیست.
- بخش خصوصی با کسب توانمندی مدیریتی و فنی کافی برای مدیریت یکپارچه مخازن فاصله دارد.

کلمات کلیدی پروانه بهره‌برداری، بخش بالادستی، رابطه مالی، قراردادهای نفتی، شرکت ملی نفت ایران

فهرست

Error! Bookmark not defined.	فصل اول	۱ -
Error! Bookmark not defined.	فصل دوم	۲ -
Error! Bookmark not defined.	بخش اول	۱ - ۲
Error! Bookmark not defined.	زیربخش اول	۱ - ۱ - ۲
Error! Bookmark not defined.	بخش دوم	۲ - ۲
Error! Bookmark not defined.	بخش سوم	۲ - ۳
Error! Bookmark not defined.	زیربخش اول	۲ - ۳ - ۱
Error! Bookmark not defined.	زیربخش دوم	۲ - ۳ - ۲
Error! Bookmark not defined.	بخش چهارم	۲ - ۴
Error! Bookmark not defined.	زیربخش اول	۲ - ۴ - ۱
Error! Bookmark not defined.	زیربخش دوم	۲ - ۴ - ۲
Error! Bookmark not defined.	بخش پنجم	۲ - ۵
Error! Bookmark not defined.	فصل دوم	۳ -
Error! Bookmark not defined.	بخش یک	۳ - ۱
Error! Bookmark not defined.	بخش دوم	۳ - ۲
Error! Bookmark not defined.	زیربخش اول	۳ - ۲ - ۱
Error! Bookmark not defined.	فصل سوم	۴ -
Error! Bookmark not defined.	بخش یک	۴ - ۱
Error! Bookmark not defined.	زیربخش اول	۴ - ۱ - ۱
۱ - The first chapter.....	Error! Bookmark not defined.	
۱ - ۱ - The first section.....	Error! Bookmark not defined.	
۲ - The second chapter	Error! Bookmark not defined.	
۲ - ۱ - The first section.....	Error! Bookmark not defined.	
۲ - ۱ - ۱. The first sub-section.....	Error! Bookmark not defined.	
Error! Bookmark not defined.	مراجع	۵ -

فهرست جداول

جدول ۱ - Error! Bookmark not defined.....

جدول ۲ - Error! Bookmark not defined.....

فهرست نمودار

نمودار ۱ - عنوان نمودار .. Error! Bookmark not defined.....

نمودار ۲ - عنوان نمودار ۲ .. Error! Bookmark not defined.....

معمای توسعه بالادستی با صدور پروانه بهره‌برداری

چهارشنبه ۱۴۰۲/۰۶/۰۱ - دانشکده حکمرانی دانشگاه تهران

میزبانان: پژوهشکده سیاست‌گذاری شریف، موسسه مشاوره انرژی سولوشن و اندیشکده حکمرانی دانشگاه تهران

در نشست "معمای توسعه بالادستی با صدور پروانه بهره‌برداری" که مورخ چهارشنبه ۱ شهریور ۱۴۰۲ با همکاری پژوهشکده سیاست‌گذاری شریف، موسسه مشاوره انرژی سولوشن و اندیشکده حکمرانی دانشگاه تهران در محل دانشکده حکمرانی دانشگاه تهران برگزار شد، جمعی از فعالان و متخصصان حوزه نفت و گاز به بررسی ابعاد تغییر در الگوی قراردادهای بالادستی پرداخته و مزایا و معایب آن را به بوته نقد گذاشتند.

در ابتدای این جلسه، محمدرضا کثیری مدیرعامل موسسه مشاوره انرژی سولوشن با اشاره به چالش‌ها و مشکلات سرمایه‌گذاری در بالادست نفت و گاز، به ضرورت افزایش سهم سرمایه‌گذاری از درآمدهای شرکت ملی نفت به ۳۰٪ براساس نیاز توسعه بالادستی در آینده اشاره و بر این اساس خاطرنشان نمود که این مسئله ضرورت تحول اساسی در رابطه مالی و ساختار سرمایه‌گذاری بالادستی را نشان می‌دهد. کثیری با اشاره به سه نمونه تجربه جهانی شامل الگوی رابطه مالی نفت عربستان (آرامکو)، مالزی (پتروناس) و نروژ (اکوئینور)، به تطابق آن‌ها با شرایط صنعت نفت ایران پرداخت و دو الگوی "سرمایه‌گذاری صندوق توسعه ملی در بالادست در قالب پروانه بهره‌برداری" و "الگوی بند س تبصره ۱ بودجه مبنی بر پرداخت سهم شرکت نفت به صورت فی به‌ازای هر بشکه تولیدی" در بخش بالادستی ایران را نیز مورد بحث و بررسی قرار داد.

در ادامه، حسن چنارانی رئیس امور هماهنگی و تلفیق بودجه سازمان برنامه و بودجه، در تحلیل موانع و مشکلات سرمایه‌گذاری بالادستی، انحصار شرکت نفت و عدم برنامه‌ریزی معطوف به افزایش ظرفیت تولید را از مشکلات اساسی در این زمینه معرفی نمود و خاطرنشان کرد که ساختار فعلی سرمایه‌گذاری بالادستی ضد توسعه است. در این راستا، وی علاوه بر فضای انحصاری، بر ضرورت تحول در روابط مالی فعلی تأکید و خاطرنشان کرد که در ساختار فعلی، تزریق منابع بیشتر چاره‌ساز نبوده و منابع صرف هزینه‌های جاری در قالب‌های مختلف شده و به توسعه منجر نمی‌شود. وی در بررسی و نقد الگوی پرداخت فی به‌ازای هر بشکه تولید، این الگو را در صورت برآورد صحیح هزینه‌های تمام‌شده، موجب ایجاد انگیزه برای توسعه میادین مشترک و دریایی عنوان نمود. چنارانی موفقیت الگوی پروانه بهره‌برداری را نیز در گرو حل سایر چالش‌ها از جمله بدهی سنگین شرکت نفت، ضعف حکمرانی شرکتی، قیمت‌گذاری تکلیفی و ضعف قواعد انگیزشی دانست.

داریوش لالی مدیر برنامه‌ریزی راهبردی معاونت نظارت بر منابع هیدروکربوری، پیشنهاد صدور پروانه بهره‌برداری برای عملیات اکتشافی و میادین توسعه‌نیافته را گام نخست دانست و خاطرنشان کرد که این مدل خللی به عملیات میادین در حال تولید و توسعه توسط شرکت ملی نفت ایران وارد نخواهد کرد. همچنین آقای عبدالصمد رحمتی کارشناس ارشد وزارت نفت به ضرورت ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش بالادستی با هدف تسهیل فضای کسب و کار در این بخش پرداخت و اشاره نمود که این سازوکار می‌تواند مسیر صدور مجوز و سرمایه‌گذاری در قراردادهای بالادستی را از ۴ سال (در الگوی فعلی IPC) به کمتر از یک سال

کاهش دهد. وی همچنین به مدل‌های مختلف رابطه مالی ذیل الگوی پروانه بهره‌برداری اشاره و مدل‌های درصدی از نفت و گاز تولیدی، پرداخت به ازای هر بشکه نفت و هر متر مکعب گاز و پرداخت حقوق دولتی سالانه را از آن جمله دانست.

دیگر سخنران این نشست، رحیم سیلاوی رئیس سابق اداره ارزیابی مخازن شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب بود که با اشاره به عدم تحقق اهداف تولیدی در بخش عمده مخازن شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، چالش مهم در این زمینه را عدم مدیریت یکپارچه مخازن عنوان کرد. با وجود ضعف در شرکت‌های تابعه ملی نفت در این حوزه، به دلیل ماهیت پیمانکاری شرکت‌های غیر دولتی، این مشکل در این شرکت‌ها نیز دو چندان است. بنابراین با صدور پروانه بهره‌برداری به شرکت‌های غیر دولتی، حتی با وجود سرمایه‌گذاری اما به دلیل عدم مدیریت یکپارچه مخازن و استفاده از فناوری‌های به‌روز میزان تولید افزایش چندانی نخواهد داشت.

پژوهشکده سیاست‌گذاری
دانشگاه شریف

spri.sharif.ir

spri@sharif.ir

[sharif.policy](#)

[sharif-policy](#)

t.me/spri1

تهران، بلوار تیموری، میدان تیموری، محوطه آموزش دانشگاه شریف،

پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه شریف

۰۲۱-۶۶۰۶۵۱۴۰